

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાતની ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ ખાતે

ટેક્સ અપીલ નંબર ૪૭૨/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બરિન વૈષ્ણવ

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારોને રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

આવકવેરાના મુખ્ય કમિશનર-વડોદરા-૧અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

લક્ષ્મીરાજ ડિસ્ટ્રીબ્યુટર્સ પ્રા. લિમિટેડસામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ

અપીલકર્તા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી કે. એમ. પરીખ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રી બી. એસ. સોપારકર, વકીલ

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બરિન વૈષ્ણવ

તારીખ:૦૬/૦૮/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

(પીઈઆર :માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકીલ કુરેશી)

૧. આ ટેક્સ અપીલ આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ તારીખ ૧૩/૧૦/૨૦૧૬ ના ચુકાદાને પડકારતી મહેસૂલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે જાહેર કર્યું હતું કે સામાવાળા-આકારણી કરનાર સામે આકારણી અધિકારી દ્વારા ફરીથી ખોલવાની નોટિસ કાયદામાં ખરાબ હતી.કરદાતા દ્વારા દાખલ કરાયેલ રિટર્નને તપાસ કર્યા વિના આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું તેની નોંધ લેતા, અમે કાયદાના

નીચેના નોંધપાત્ર પ્રશ્નોના વિચારણા માટે અંતિમ નિકાલ માટે નોટિસ જારી કરી હતી:

“[એ] શું કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં આવકવેરાની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ આકારણી ફરીથી ખોલવાની પ્રક્રિયાને અમાન્ય જાહેર કરવામાં ન્યાયી હતી?”

૨. હકીકતો નીચે મુજબ છે:

સામાવાળા-મૂલ્યાંકનકાર કંપની અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની છે. આકારણી વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ માટે, કરદાતાએ ૧૩/૦૯/૨૦૦૯ પર કુલ આવક રૂ. ૭૮.૪૬ લાખ (પૂર્ણાંક) જાહેર કરીને આવકનું વળતર દાખલ કર્યું હતું. કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ કોઈ ચકાસણી આકારણી ઘડવામાં આવી ન હતી. ત્યારબાદ, કરદાતા-કંપનીના પરિસરમાં એક સર્વેક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. આવા સર્વેક્ષણ દરમિયાન કંપનીના નિર્દેશક શ્રી પારસમલ જૈનનું નિવેદન ૩૦/૦૮/૨૦૧૨ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં ઘણા દસ્તાવેજો જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. કરદાતાએ આકારણી અધિકારીને ૦૪/૦૯/૨૦૧૨ તારીખનો એક પત્ર પણ લખ્યો હતો, જેમાં એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે કંપનીએ વિવિધ વર્ષોથી તેના

રેકૉર્ડની ચકાસણી કરી હતી. નિયમિત હિસાબી પુસ્તકોમાં નોંધાયેલા અમુક મુદ્દાઓ અને વ્યવહારોને કાયદાની જરૂરિયાત મુજબ સાબિત કરવું શક્ય ન પણ હોઈ શકે, કારણ કે તેમાં ઘણો સમય અને પ્રયત્ન લાગી શકે છે. કંપની સંરક્ષિત મુકદ્દમા ટાળવા માંગે છે. મુકદ્દમા અને દંડ ટાળવા અને શાંતિ મેળવવા માટે, કંપની સ્વેચ્છાએ તેની અઘોષિત આવક તરીકે ₹૯ કરોડની રકમ જાહેર કરશે, જેમાં મૂલ્યાંકન વર્ષ માટે ₹૭.૫૨ કરોડ શેર મૂડી ભંડાર માટે અને મૂલ્યાંકન વર્ષ માટે ₹૧.૪૮ કરોડનો સમાવેશ થાય છે. આવા પત્રમાં તે કંપનીઓની વિગતો આપવામાં આવી હતી, જેને ₹૧ લાખના પ્રીમિયમ સાથે ૭.૫ લાખ શેર ફાળવવામાં આવ્યા હતા.

૩. એવું લાગે છે કે આવા પત્ર હોવા છતાં, કરદાતા-કંપનીએ કર માટે આવી આવકની રજૂઆત કરી ન હતી. મૂલ્યાંકન અધિકારીએ, તે પછી, ઉપરોક્ત મૂલ્યાંકન વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ માટે સામાવાળા-મૂલ્યાંકનકર્તાનું મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવા માટે કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ૧૩/૦૨/૨૦૧૩ ની તારીખની નોટિસ જારી કરી હતી. મૂલ્યાંકન અધિકારીએ નોટિસ જારી કરવા માટે નીચેના કારણો નોંધ્યા હતા:

“લક્ષ્મીરાજ ડિસ્ટ્રિબ્યુટર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, બરોડાના કેસમાં ૩૦/૦૮/૨૦૧૨ પર કલમ ૧૩૩એ હેઠળ સર્વેક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. સર્વેક્ષણની કાર્યવાહી દરમિયાન કેટલાક ગુનાહિત દસ્તાવેજો મળી

આવ્યા હતા, જેની શોધ કરવામાં આવી છે અને બીએફ-૧ થી બીએફ-૧૫ જોડાણ તરીકે જમ કરવામાં આવ્યા છે.

જોડાણ બી. એફ.-૧ની તપાસ કરવા પર, એવું જણાયું હતું કે કરદાતાએ શેર મૂડી અને શેર પ્રીમિયમ દ્વારા બિનહિસાબી મૂડી રજૂ કરી હતી. કરદાતા કંપનીએ સુરત, અમદાવાદ અને કોલકાતામાં આવેલી ૧૦ જુદી જુદી કંપનીઓને તેના શેરની ફાળવણી કરીને રૂ.કરદાતા કંપનીએ એફ. વાય. માં રૂ. ૮૦/- ના પ્રીમિયમ પર રૂ. ૧૦/- ની ફેસ વેલ્યુ સાથે કુલ ૭,૫૨,૦૦૦ શેરની ફાળવણી કરી હતી. પાછળથી નાણાકીય વર્ષ ૨૦૦૮-૧૦ માં, કરદાતાએ આ ૧૦ કંપનીઓ પાસેથી આ શેર ૧૦ રૂપિયા/- ના દરે પાછા ખરીદ્યા હતા.આકારણી કરનાર કંપનીએ ફાળવેલ શેર ખરીદવા માટે ૭૫,૨૦,૦૦૦ ચૂકવ્યા હતા.કામગીરીની વિગતો નીચે મુજબ છે:

નં.	એલોટીનું નામ	ફાળવવામાં આવેલા શેરની સંખ્યા રૂ. ૧૦/- ના દરે રૂ. ૮૦/-	રકમ/પુનઃ આકારણી	શેરના વેચાણની સંખ્યા @રૂ. ૧૦ લક્ષ્મીરાજને	ચૂકવેલ રકમ
૧	શ્રીકાંત બ્રોકિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૩૦૦૦૦	૩૦૦૦૦૦૦	૩૦૦૦૦	૩૦૦૦૦૦
૨	ભંડારી ગ્લાસેસ પ્રા. લિ.	૪૮૦૦૦	૪૮૦૦૦૦૦	૪૮૦૦૦	૪૮૦૦૦૦
૩	ફલેક્સેલ કોન્ટેક પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૪૮૦૦૦	૪૮૦૦૦૦૦	૪૮૦૦૦	૪૮૦૦૦૦
૪	ચિરાગ કોલ શોપ્સ પ્રા. લિ.	૨૫૦૦૦	૨૫૦૦૦૦૦	૨૫૦૦૦	૨૫૦૦૦૦
૫	એન્જેલિકા કોમોર્ટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૮૦૦૦૦	૮૦૦૦૦૦૦	૮૦૦૦૦	૮૦૦૦૦૦
૬	એન્ટિકલોક વ્યાપાર પ્રા. લિ.	૮૫૦૦૦	૮૫૦૦૦૦૦	૮૫૦૦૦	૮૫૦૦૦૦

૭	વેરોનિકા કોમર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૧૦૦૦૦૦	૧૦૦૦૦૦૦૦	૧૦૦૦૦૦	૧૦૦૦૦૦૦
૮	મ્યુઝ ડીલર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૧૫૫૦૦૦	૧૫૫૦૦૦૦૦	૧૫૫૦૦૦	૧૫૫૦૦૦૦
૯	મેડલર ડીલકોમ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૧૨૫૦૦૦	૧૨૫૦૦૦૦૦	૧૨૫૦૦૦	૧૨૫૦૦૦૦
૧૦	વિન્ટર ફ્રેશ ફૂડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ	૪૫૦૦૦	૪૫૦૦૦૦૦	૪૫૦૦૦	૪૫૦૦૦૦
	કુલ	૭૫૨૦૦૦	૭૫૨૦૦૦૦૦	૭૫૨૦૦૦	૭૫૨૦૦૦૦

સર્વેક્ષણની કાર્યવાહી દરમિયાન કંપનીના નિર્દેશક શ્રી પારસમલ જૈનનું નિવેદન પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું.પરંતુ તેમના સ્વાસ્થ્યના કારણોસર આ નિવેદન અસંપાદિત રહી ગયું.તદનુસાર, કરદાતાઓને ૩૧/૦૮/૨૦૧૨ પર આઈટી અધિનિયમની કલમ ૧૩૧ હેઠળ એસીઆઈટી, સર્કલ ૧(૨), બરોડાની કચેરીમાં ૦૩/૦૮/૨૦૧૨ પર હાજર રહેવા માટે બોલાવવામાં આવ્યા હતા.

જારી કરાયેલા સમનના પાલનમાં, આકારણી કરનાર હસ્તાક્ષર કરનારની કચેરીમાં હાજર રહ્યો હતો, જ્યાં કલમ ૧૩૧ હેઠળ તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું.નિવેદન રેકૉર્ડ કરતી વખતે, કંપનીના ડિરેક્ટરને ૦૩/૦૮/૨૦૧૨ પર કાયદાની કલમ ૧૩૧ હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનના પ્રશ્ન નંબર ૫૭ થી ૭૦ દ્વારા કંપનીના રોકાણકારોની વિગતો અને તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણો વિશે પૂછવામાં આવ્યું હતું.પરંતુ કંપનીના નફાનો આનંદ માણનારા એકમાત્ર લાભાર્થી અને કંપનીની તમામ બાબતોનું ધ્યાન રાખનારા નિર્દેશક શ્રી પારસમલ જૈન રોકાણકારોના સંબંધમાં કોઈ વિગતો આપી શક્યા ન હતા.તેઓ પણ એવા કોઈ રોકાણકારનું નામ ન લઈ શક્યા જેમણે કંપનીમાં આટલું મોટું રોકાણ કર્યું હોય.

બાદમાં, તે જ દિવસે કંપનીના ડિરેક્ટર શ્રી પારસમલ જૈને તેમના હાથથી લખેલા પત્રમાં તેમની બિનહિસાબી આવક તરીકે ૯ કરોડ રૂપિયા સ્વીકાર્યા હતા.તેમણે પત્રમાં એમ પણ જણાવ્યું હતું કે આ બિનહિસાબી આવકનું વિભાજન અને તેની પ્રકૃતિ ટૂંકા ગાળામાં રજૂ કરવામાં આવશે.

તદનુસાર, આકારણી કરનાર કંપનીને તેની રજૂઆત તારીખ ૦૪/૦૯/૨૦૧૨ દ્વારા આ પ્રાપ્ત થયું.૧,૨૦૧૨, નિર્દેશક શ્રી રાસમલ વી. જૈન દ્વારા વર્ષ મુજબની પ્રકૃતિ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

વાર્ષિક વિગતો		રકમ (રૂ.)
૨૦૦૯-૧૦	શેર મૂડી + અનામત	૭,૫૨,૦૦,૦૦૦
૨૦૧૩-૧૪	વર્ષ માટે અંદાજિત નફો	૧,૪૮,૦૦,૦૦૦

બિનહિસાબી આવક અને બનાવટી શેર મૂડીના ખાતા અંગે કરદાતાએ ઉપરોક્ત પત્રમાં નીચેની કંપનીઓના નામ રજૂ કર્યા હતા, જેના દ્વારા બિનહિસાબી નાણાં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા:

૧. શંકાંત બ્રોકિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
૨. ભંડારી ગ્લાસેસ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
૩. ફ્લેક્સેલ કોન્ટેક પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
૪. ચિરાગ કોલ શોપ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
૫. એન્જેલિકા કોમોર્ટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
૬. એન્ટિકલોક વ્યાપાર એટએલટીડી
૭. વેરોનિકા કોમર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

- ૮. મ્યુઝ ડીલર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
- ૯. મેડલર ડીલકોમ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ
- ૧૦. વોટર ફ્રેશ ફૂડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

આ રજૂઆત દરમિયાન કંપનીએ દાવો કર્યો હતો કે તેણે રૂ. ૧૦ નંબરની વિવિધ કંપનીઓને ૭૫.૨૦ લાખથી ૭,૫૨,૦૦૦ શેર માટે રૂ. ૬૭૬.૮૦ લાખના પ્રીમિયમ સાથે.૭. ૫૨ કરોડની શેર પ્રીમિયમની રકમ સાથે આ શેર મૂડીનું મૂલ્યાંકન કર્તાએ સમર્પણ કર્યું હતું.તેમણે આ હેતુ માટે આવકની ગણતરી પણ રજૂ કરી હતી, જેમાં આ આવકને વધારાની આવક તરીકે દર્શાવવામાં આવી છે.તેથી સર્વેક્ષણના પરિણામે જાહેર થયેલી આવક ₹ ૭.૫૨ કરોડથી વધુ અને ₹ ૭૮,૪૬,૬૪૩-૧૩/૦૯/૨૦૦૯ પર દાખલ કરેલા મૂળ વળતરમાં પરત કરવામાં આવી છે.ઉપરોક્ત તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને, મારી પાસે એવું માનવાનું કારણ છે કે મૂલ્યાંકનમાંથી ૭.૫૨ કરોડ રૂપિયાની આવક બચી ગઈ છે.તેથી કલમ ૧૪૮ હેઠળ વાર્ષિક વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ માટે નોટિસ જારી કરવામાં આવી રહી છે.”

- ૪. આકારણી અધિકારીએ ૩૧/૦૩/૨૦૧૪ પર કાયદાની કલમ ૧૪૭ સાથે વાંચીને કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ આકારણીનો આદેશ પસાર કર્યો હતો. તેમણે ₹૭.૫૨ કરોડ બનાવટી શેર મૂડી તરીકે ઉમેર્યા અને કરદાતાની કુલ આવક ₹૮.૩૨ કરોડ (પૂર્ણાંક) ગણાવી, જેમાં કરદાતાની મૂળ પરત આવક ₹૧ લાખનો સમાવેશ થાય છે.મૂલ્યાંકન કર્તાએ મૂલ્યાંકનના આદેશને અપીલ કમિશનર સમક્ષ પડકાર્યો હતો.૨૯/૧૦/૨૦૧૫ ના

વિગતવાર આદેશ દ્વારા, કમિશનરે કરદાતાની અપીલને નકારી કાઢી હતી.તે પછી, કરદાતાએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ કરવાનું પસંદ કર્યું હતું.

૫. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ, કરદાતાએ, પ્રથમ વખત, ફરીથી ખોલવાની નોટિસની માન્યતાનો આધાર ઉઠાવ્યો હતો, જેને ટ્રિબ્યુનલે મંજૂરી આપી હતી કારણ કે તે મૂલ્યાંકન અધિકારીના ફરીથી મૂલ્યાંકન કરવાના અધિકારક્ષેત્રને સ્પર્શે છે.મૂલ્યાંકનકર્તાએ મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરાઓના ગુણદોષ પર વિગતવાર દલીલો પણ કરી હતી અને સી. આઈ. ટી. (અપીલ) દ્વારા તેની પુષ્ટિ કરી હતી.ફરીથી ખોલવા માટેની નોટિસની કાયદેસરતાના સંદર્ભમાં, કરદાતાએ નીચેની પાંચ દલીલો કરી હતી:

i. આકારણી અધિકારીએ આકારણી ફરીથી ખોલવા અને આવકમાંથી બહાર નીકળવા માટે જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે સામગ્રી વચ્ચે જીવંત કડી સ્થાપિત કરી નથી;

II. આકારણી અધિકારીએ તેમની સમક્ષ ઉપલબ્ધ સામગ્રીની તપાસ કરી ન હોવાથી આકારણી ફરીથી ખોલવામાં આવે છે કારણ કે મૂલ્યાંકન અધિકારીએ તેમની સમક્ષ ઉપલબ્ધ સામગ્રીની તપાસ કરી નથી.

III. આકારણી અધિકારીએ ખોટી હકીકતો અને અપ્રસ્તુત સામગ્રીના આધારે કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી;

IV. આકારણી અધિકારીએ આકારણી અધિકારીની આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે તે દર્શાવવા માટે તેમના કબજામાં કોઈ નવી મૂર્ત સામગ્રી વિના આકારણી ફરી શરૂ કરી હતી;

V. નોટિસની માન્યતાનો નિર્ણય નોંધાયેલા કારણોના આધારે થવો જોઈએ જે વધારાના કારણો દ્વારા પૂરક ન હોઈ શકે.

૬. મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાની માન્યતાના પ્રશ્ન પર તેમજ ઉમેરાઓના ગુણદોષ પર ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બંને પક્ષો દ્વારા વિગતવાર દલીલો કરવામાં આવી હતી. ટ્રિબ્યુનલે વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા ચુકાદો આપ્યો હતો કે મૂલ્યાંકન ફરી ખોલવું કાયદામાં ખરાબ છે. પરિણામે, ટ્રિબ્યુનલે ઉમેરાઓની ચોકસાઈના પ્રશ્નમાં પ્રવેશ કર્યો ન હતો. ટ્રિબ્યુનલ એ વાતથી વાકેફ હતું કે કરદાતાઓના વળતરની મૂળ પ્રક્રિયા કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરવામાં આવી હતી અને તેને તપાસ કર્યા વિના સ્વીકારવામાં આવી હતી. ટ્રિબ્યુનલે આવકવેરાના અધિકારી, પ્રથમ વોર્ડ, જિલ્લા છઠ્ઠી, કલકત્તા અને અન્યો વિરુદ્ધ લખમની મેવાલ દાસે [૧૯૭૬] ૧૦૩

આઈટીઆર ૪૩૭, ના કિસ્સામાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યો હતો. માં આકારણી અધિકારીના કારણના સંદર્ભમાં અહેવાલ આપ્યો હતો કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે. ટ્રિબ્યુનલે આવકવેરાના સહાયક કમિશનર વિરુદ્ધ રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી. લિમિટેડના ૨૯૧ આઈ. ટી. આર. ૫૦૦ના અહેવાલના ચુકાદાનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જેમાં અગાઉ તપાસ બાદ તૈયાર કરવામાં આવેલી આકારણીને ફરીથી ખોલવા અને તપાસ વગર સ્વીકારવામાં આવેલી આકારણી વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવવામાં આવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે ઇન્ડક્ટોથર્મ (ઇન્ડિયા) (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ એમ ગોપાલન, આવકવેરાના નાયબ કમિશનર ૩૬ ટેક્સમેન.કોમ ૪૦૧ [૩૫૬ આઈટીઆર ૪૮૧] ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયની પણ નોંધ લીધી હતી, માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને આ આધાર પર પુનઃમૂલ્યાંકનને રદ કરવા માટે આગળ વધ્યા કે આકારણી અધિકારી દ્વારા એવી માન્યતા કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હતી તે ખોટી હતી. આ પ્રક્રિયામાં, ટ્રિબ્યુનલે નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા:

“૩૦. અમે ઉપરોક્ત કાયદાકીય સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીએ છીએ કે આકારણી અધિકારીના ફરીથી ખોલવાના કારણોમાં સુધારો કરી શકાતો નથી, તેમને ફરીથી ખોલવાના કારણો અને કરપાત્ર આવકમાંથી છટકી જવા વચ્ચે કારણ અને અસરનો સંબંધ હોવો જોઈએ, એક આકારણી અધિકારી સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં ફરીથી ખોલવાનો આશરો લઈ શકતો

નથી જે વાજબી વિવેકબુદ્ધિ અનુસાર એવું માનવા માટે કારણોની રચના તરફ દોરી જાય છે કે કોઈપણ કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને તે અનુક્રમે માછીમારી અથવા ફરતી તપાસના સ્વરૂપમાં નથી; અને અમને ફરીથી ખોલતા પહેલા વિવાદિતની માન્યતાની તપાસ કરવા આગળ વધે છે.

૩૧. કરદાતાની દલીલ છે કે જમ કરાયેલ દસ્તાવેજ જોડાણ બી. એફ.-ઓ. એલ. એ તેનો વાર્ષિક નિવેદન] અહેવાલ છે જે પેપર બુકના પૃષ્ઠ ૧ થી ૬૨૦ પર પહેલેથી જ વળતર સાથે ટાઈલ્ડ છે.આકારણી અધિકારીનું પ્રથમ કારણ એ છે કે તેની ચકાસણી સૂચવે છે કે કરદાતાએ શેર મૂડી અને પ્રીમિયમ દ્વારા બિનહિસાબી મૂડી રજૂ કરી છે.મૂલ્યાંકન અધિકારીના તારણોના ૧૩ પાના ધરાવતા મૂલ્યાંકન આદેશના મુખ્ય ભાગમાં તેનો ક્યાંય ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી.અમે શ્રી પટેલને પેપરના ભાગ રૂપે બીએફ-ઓએલમાં આવી કોઈપણ સામગ્રી પર લઈ જવા માટે પૂરતી તક પૂરી પાડી હતી જેથી પ્રથમ દૃષ્ટિએ પણ સહેજ પણ બહાનું દર્શાવી શકાય કે કરદાતાઓની બિનહિસાબી આવકનું રોકાણ કરવામાં આવ્યું છે તે સૂચવતા નિષ્કર્ષથી ઘણા ઓછા પુરાવા પણ છે.તે આવી કોઈ સામગ્રીનો ઉલ્લેખ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે.અમે તે મુજબ અવલોકન કરીએ છીએ કે ફરી ખોલવાના વિવાદિત કારણો ક્યાંય પણ પુનઃમૂલ્યાંકન કરવા માંગવામાં આવેલી આવક વચ્ચે કોઈ જીવંત જોડાણ સૂચવે છે.તેથી અમારો મત એ છે કે મૂલ્યાંકન અધિકારી માત્ર એક આશંકા પર આગળ વધ્યા છે, જે રોવિંગ ઈન્કવાયરીની વિવાદિત લાંબી પ્રક્રિયા તરફ દોરી ગઈ છે, જેને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્વીકાર્ય નથી.આ પૂરતું કારણ તે મુજબ અગાઉના પેરામાં ચર્ચા કરાયેલ કારણ-અસર સંબંધની કસોટીમાં નિષ્ફળ જાય છે.આમ, મૂલ્યાંકનકર્તાની દલીલનો પ્રથમ ભાગ સ્વીકારવામાં આવે છે.

૩૨. અમે ફરીથી ખોલવાના વિવાદિત બીજા કારણ પર આવીએ છીએ કે મૂલ્યાંકનકર્તા કંપનીએ દસ રોકાણકાર કંપનીઓ પાસેથી ₹૧ લાખની રકમ ચૂકવીને શેર મૂડી પરત ખરીદી હતી. મૂલ્યાંકન અધિકારીના રિમાન્ડ અહેવાલ તેમજ સી. આઈ. ટી. (એ.) ના નીચલા અપીલના તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને આ કારણ હવે ટકી રહ્યું નથી કે તે કરદાતાના નિર્દેશકોના સંબંધીઓ છે જેઓ પ્રશ્નમાં શેર મૂડીના ખરીદદારો હોવાનું જાણવા મળ્યું છે. અમે શ્રી પટેલને એક ચોક્કસ પ્રશ્ન પૂછ્યો હતો કે ઉપરોક્ત ચાર શેર મૂડી ખરીદદારો કોઈપણ રીતે કરદાતાના નિર્દેશકો સાથે સંબંધિત છે. તેમનો કેસ એ છે કે કરદાતા નજીકથી સંચાલિત કંપની છે અને વિભાગ માટે આ સંબંધને સાબિત કરવો શક્ય નથી. આ વિનંતી આપણને પ્રભાવિત કરતી નથી. આપણે શ્રી જૈનના સર્વેક્ષણ નિવેદન પરથી ધ્યાન આપીએ છીએ કે તેમને તેમના પરિવારના સભ્યો અને મૂલ્યાંકનકારોના અન્ય નિર્દેશકો વિશે ખૂબ જ ચોક્કસ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો. એ જ જવાબ પૂરતો હતો. રિમાન્ડ અહેવાલમાં મળેલા રોકાણકારો સાથે ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓને જોડતા કેસની ફાઈલમાં કોઈ પુરાવા નથી. અમારો મત એ છે કે કાયદાની કલમ ૪ ઓ. એ. (૨) (બી) હેઠળ ચોક્કસ સંબંધ દર્શાવવા માટે ન તો રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી છે અને ન તો આ નિર્ણાયક સંબંધને સાબિત કરવા માટે કેસ ફાઈલમાં તેમના મૂલ્યાંકન રેકૉર્ડ મૂકવામાં આવ્યા છે. અમારો એવો પણ અભિપ્રાય છે કે આ નકારાત્મક બોજ કે આ ખરીદદારો તેના સંબંધીઓ નથી, તે કરદાતા પર મૂકી શકાતો નથી. ન તો વિભાગે તાત્કાલિક કિસ્સામાં રોકાણકાર કંપનીઓ તેમજ ચાર વ્યક્તિગત આકારણી કરનાર કે જેમણે શેર મૂડીની પુનઃખરીદી કરી છે તેવા કિસ્સાઓમાં આકારણી શોધવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો, તે હકીકત હોવા છતાં કે તે પોતે જ તે બધાનું મૂલ્યાંકન અધિકારી છે. અમે અગાઉના ફકરાઓમાં કેસ કાયદા પર આધાર રાખીએ છીએ કે ફરીથી ખોલવાના

કારણો અને આકારણીમાંથી બચી ગયેલી કરપાત્ર આવક વચ્ચેના કારણ-અસર સંબંધનો મૂળભૂત સિદ્ધાંત તે મુજબ બનાવવામાં આવ્યો નથી.મૂલ્યાંકનકર્તા તાત્કાલિક દલીલમાં પણ સફળ થાય છે.

૩૩. હવે આપણે કરદાતાની દલીલના ત્રીજા અંગ પર આવીએ છીએ કે શ્રી જૈનના નિવેદનની માત્ર હકીકત રોકાણકાર કંપનીઓ અથવા તેમના વાટાઘાટકારોના નામ રજૂ કરવામાં સક્ષમ ન હોવાથી તેની કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે તેવું માનવાનું કારણ ન બની શકે.અમે નોંધ્યું છે કે પાનું ૬૪૪ સર્વેક્ષણ પક્ષના ચોક્કસ પ્રશ્નો ધરાવે છે કે શું તેમને રોકાણકારોની ઉપરોક્ત રાજ્યની વિગતો યાદ છે કે કેમ.તેનો જવાબ હતો કે તેને યાદ નથી.અમે પુનરાવર્તન કરીએ છીએ કે કરદાતાએ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૦૮-૦૯ માં તેની શેર મૂડી સ્થાનાંતરિત કરી હતી અને આ સર્વેક્ષણ નિવેદન ચાર વર્ષના સમય અંતરાલ પછી એટલે કે ૦૩/૦૯/૨૦ ૧૨ નું છે.વધુમાં એવો કોઈ મુદ્દો નથી કે વિભાગે તેના વાર્ષિક નિવેદન અને અન્ય દસ્તાવેજોમાં સમાવિષ્ટ કરદાતાઓની કંપનીઓની તમામ વિગતો દર્શાવતા ૩૧/૦૮/૨૦૧૨ પર બીએફ-ઓએલ પહેલેથી જ જમ કરી દીધું હતું.ફરીથી ખોલવાની નોટિસ (ઉપરોક્ત) જારી કર્યા પછી જ તે પરત કરવામાં આવી હતી.આમ શ્રી જૈનના નિવેદનમાં એવું કંઈ નથી કે જેને સ્વીકાર તરીકે ગણી શકાય અથવા તે શેર મૂડીમાં કોઈ બિનહિસાબી આવકની રજૂઆત તરફ નિર્દેશ કરે.સીબીડીટીના ૧૦/૦૩/૨૦૦૩ ના પરિપત્રમાં સ્પષ્ટતા નંબર ૨૮૬/૯૮/૨૦૧૩-આઈટી દ્વારા પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યું છે કે શોધ/સર્વેક્ષણ ટીમોએ સંબંધિત મૂલ્યાંકનકર્તાની કબૂલાત મેળવવાને બદલે પુરાવા એકત્રિત કરવા પડશે.કૈલાશબેન કેસમાં માનનીય ન્યાયક્ષેત્ર ઉચ્ચ ન્યાયાલય (ઉપરોક્ત) ચુકાદાના પેરા ૧૩માં તેની નોંધ લે છે અને નિષ્કર્ષ કાઢે છે કે સમર્થનકારી પુરાવાની ગેરહાજરીમાં ઉમેરો માત્ર

કરદાતાના સ્વીકારના આધારે થવો જોઈએ નહીં.અમે તે મુજબ વિવાદિત ફરીથી ખોલવાના આ ત્રીજા અંગને ટેકો આપતી મહેસૂલની દલીલોને પણ નકારી કાઢીએ છીએ.

૩૪. આ આપણને ફરીથી ખોલવાનું છેલ્લું કારણ આપે છે, જે કરદાતાના ૦૩/૦૯/૨૦૧૨ અને ૦૪/૦૯/૨૦૧૨ ના લેખિત પત્રવ્યવહાર પર આધારિત છે, જેમાં દસ રોકાણકાર કંપનીઓના નામ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે, જેમના દ્વારા તેણે કથિત રીતે બિનહિસાબી નાણાં રજૂ કર્યા હતા.આપણે પેપર બુકના પાન ૬૪૮ પર પાછા ફરીએ છીએ.શ્રી જૈને ૦૩/૦૯/૨૦૧૨ તારીખનો હસ્તલિખિત પત્ર રજૂ કર્યો હતો કે કરદાતાના નિર્દેશકે ૯ કરોડ રૂપિયાની બિનહિસાબી આવક જાહેર કરવા માટે સંમત થવા માટે આ બાબતની સલાહ લીધી હતી.આ પછી બીજા જ દિવસે કરદાતાએ પીછેહઠ કરી હતી.૦૪/૦૯/૨૦૧૨ ૯ કરોડની કરપાત્ર આવક જાહેર કરવા માટે તે જ સમયે સંમત થયેલા કંપની કાયદા હેઠળ તેની શેર ટ્રાન્સફર ખૂબ જ વાસ્તવિક હોવાનો દાવો કરે છે.મૂલ્યાંકન અધિકારીએ ૧૩/૦૨/૨૦૧૩ પર ૧૪૮ નોટિસ સુધી પણ કોઈ સામગ્રી એકત્રિત કરી ન હતી, તેમ છતાં તેમની પાસે દસ રોકાણકાર કંપનીઓની વિગતો સાથે તમામ જમ કરેલી સામગ્રી હતી.આ તબક્કે મહેસૂલ એસ્ટોપલ સિદ્ધાંતને સામેલ કરવા માંગે છે.તેનો કેસ એ છે કે ઉપરોક્ત પત્રવ્યવહાર સર્વે દરમિયાન અથવા અધિનિયમની કલમ ૧૩૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવ્યો ત્યારથી આકારણીને બંધનકર્તા બનાવે છે; જેમ કે કેસ હોઈ શકે છે.અમે આ દલીલ સાથે કોઈપણ રીતે સહમત નથી.અમે અહીં ઉપર બોર્ડના પરિપત્રને ટાંકીને એવું માનીએ છીએ કે સમર્થનકારી પુરાવાની ગેરહાજરીમાં તે ભાગ્યે જ કોઈ મહત્વ ધરાવે છે.મહેસૂલની દલીલનો છેલ્લો ભાગ પણ ગુણદોષથી વંચિત છે કારણ કે જો આ પ્રવેશ શોધ અથવા સર્વેક્ષણની વિશેષ જોગવાઈઓમાં પણ સ્વીકાર્ય નથી, તો તે

સુરક્ષિત રીતે કહી શકાય કે ખૂબ જ સામ્યતામાં સામાન્ય જોગવાઈઓ માટેની કલમ ૧૩૧ કાર્યવાહીનો પણ સમાવેશ થાય છે.અમે પહેલેથી જ ઘણી વખત સંકેત આપ્યો છે કે ફરીથી ખોલવાની નોટિસની તારીખ સુધી કરદાતાના શેર મૂડી હસ્તાંતરણ પર શંકા વ્યક્ત કરતા કોઈ સમર્થનકારી પુરાવા નથી.અમે આઈ. ટી. ઓ. વિરુદ્ધ ઘનશ્યામભાઈ આર. ઠક્કર (૧૯૯૬) ૫૬ ટી. ટી. જે. આઈ ૪૬૦ માં આ ટ્રિબ્યુનલના એક સંકલિત બેન્ચના નિર્ણયને ટાંકતા આવી જ દલીલને નકારી કાઢીએ છીએ કે સર્વેક્ષણ દરમિયાન કરવામાં આવેલા નિવેદનને ટુકડાઓમાં સ્વીકારી શકાતું નથી.અમે એ અવલોકન કરવા માટે જ તર્ક અપનાવીએ છીએ કે કરદાતા દ્વારા જાહેર કરાયેલી ૯ કરોડ રૂપિયાની રકમનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે મહેસૂલનો અભિગમ અને તે જ સમયે પસંદ અને પસંદ કરવાની પદ્ધતિ અપનાવીને તેની વાસ્તવિકતા પર સવાલ ઉઠાવવો તે મુજબ નકારી કાઢવામાં આવે છે.તેની ચોથી દલીલમાં પણ કરદાતા સફળ થાય છે.

૩૫. આપણે અગાઉના ફકરામાં ચર્ચા કરી છે કે શ્રી પટેલ વિવાદિત રીતે ફરીથી ખોલવાને ટેકો આપતા કેસ કાયદાનું કેટેના પણ દાખલ કરી ચૂક્યા છે.પ્રથમ ઓલિવન ટાઈલ્સ (ઉપરોક્ત) એ આકારણી અધિકારીની કાર્યવાહીને સમર્થન આપતા કલમ ૧૪૮ નોટિસ જારી કરી હતી કારણ કે તેમાં કરદાતાને તેની ચોખ્ખી સંપત્તિને ધ્યાનમાં રાખીને વિશાળ પ્રીમિયમ મળ્યું હતું.અમે પુનરાવર્તન કરીએ છીએ કે અમારી સામે વિવાદિત ફરીથી ખોલવામાં આવું કોઈ કારણ નથી.આ તબક્કે તેને બદલવાની પણ મંજૂરી આપી શકાતી નથી.અમને લાગે છે કે આ કાયદાકીય પાસા પર મહેસૂલના ચુકાદાઓ આ મુદ્દાને અનુરૂપ નથી કારણ કે તેમાં ફરીથી ખોલવાથી તેમાં સામેલ તથ્યો અનુસાર તમામ સંબંધિત પરિમાણો પૂરા થયા છે.તે જ પ્રમાણે અલગ પડે છે.

૩૬. અમે અહીં ઉપરની અમારી વિગતવાર ચર્ચા પર આધાર રાખીએ છીએ જેથી અંતે નિષ્કર્ષ પર આવી શકીએ કે મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા વિવાદિત ફરીથી ખોલવાના તમામ ચાર કારણોને સ્થાયી કાયદા અનુસાર ટકાઉ ન હોવાનું માનવામાં આવે.અમે તે મુજબ વિવાદિત ફરીથી ખોલવાને રદ કરીએ છીએ.મૂલ્યાંકનકર્તાનો વધારાનો આધાર સ્વીકારવામાં આવે છે.બંને પક્ષોના કહેવા પર રજૂ કરવામાં આવેલી અન્ય તમામ દલીલોને કાયદાકીય રીતે પ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે.”

૭. આપણને યાદ હશે કે કરદાતા દ્વારા દાખલ કરાયેલ વળતર મૂળરૂપે ચકાસણી વિના સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું.કંપનીના પરિસરમાં સર્વેક્ષણ હાથ ધરવામાં આવ્યા બાદ ફરીથી ખોલવાની નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી, જે દરમિયાન વિવિધ દસ્તાવેજો મળી આવ્યા હતા અને જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા.કંપનીના નિયામકનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું.હકીકતમાં, આવા સર્વેક્ષણ પૂર્ણ થયા પછી, કંપનીએ આકારણી અધિકારીને પત્ર લખીને શેર મૂડી ભંડારના વડા હેઠળ મૂલ્યાંકન વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ માટે ૭.૫૨ કરોડ રૂપિયાની આવકની રજૂઆત કરવાની ઈચ્છા દર્શાવી હતી.અલબત્ત પત્રમાં સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે આ શાંતિ દ્વારા અને સંરક્ષિત મુકદ્દમા ટાળવા માટે કરવામાં આવી રહ્યું છે કારણ કે લાંબા સમય પછી કંપનીના ખાતાઓમાં સમાધાન કરવું શક્ય ન હતું.આપણને એ પણ યાદ હશે કે ન તો આકારણી અધિકારી સમક્ષ કે ન

તો સી. આઈ. ટી. (અપીલ) પહેલાં આકારણીકારે આકારણી ફરીથી ખોલવાની નોટિસની અમાન્યતાનો કોઈ આધાર ઉઠાવ્યો ન હતો. આનો અર્થ એ નથી કે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આ મુદ્દો પ્રથમ વખત ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હોત. ન્યાયક્ષેત્રનો મુદ્દો હોવાથી, જ્યાં સુધી સહાયક તથ્યાત્મક સામગ્રી પહેલેથી જ રેકૉર્ડ પર હોય ત્યાં સુધી ફરીથી ખોલવાની માન્યતાના સંદર્ભમાં કાનૂની દલીલ હાથ ધરવા માટે કરદાતા માટે હંમેશા ખુલ્લું છે. તેથી, ટ્રિબ્યુનલે કરદાતાઓને આવી દલીલ ઉઠાવવાની મંજૂરી આપવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. સવાલ એ છે કે શું ટ્રિબ્યુનલે ફરીથી ખોલવાની નોટિસને અમાન્ય જાહેર કરવામાં સાચો અભિગમ અપનાવ્યો હતો?

૮. રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી. લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, સુપ્રીમ કોર્ટે કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ આકારણી અને જેમાં આકારણી અધિકારી દ્વારા કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ તપાસ કર્યા પછી આકારણી કરવામાં આવે છે તે વચ્ચેના સ્પષ્ટ તફાવત પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. આ તફાવત પુનઃમૂલ્યાંકનની નોટિસની પૃષ્ઠભૂમિમાં જોવા મળ્યો હતો જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરદાતાનું વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. આ સંદર્ભમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું અને અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે વસ્તુઓની યોજનામાં કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળની સૂચનાને મૂલ્યાંકનનો ક્રમ ગણી શકાય નહીં અને સ્થિતિ હોવાને

કારણે અભિપ્રાય પરિવર્તનનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.તે નીચે પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૧૬. કલમ ૧૪૭ આકારણી અધિકારીને કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવકનું મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાની મંજૂરી આપે છે જો તેની પાસે એવું માનવાનું કારણ હોય કે કોઈપણ આકારણી વર્ષ માટેની આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.વિશ્વાસ કરવાનું કારણ શબ્દસમૂહમાં કારણ શબ્દનો અર્થ કારણ અથવા સમર્થન થાય છે.જો આકારણી અધિકારી પાસે જાણવાનું કારણ અથવા સમર્થન હોય અથવા ધારો કે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે, તો એવું માનવાનું કારણ હોઈ શકે છે કે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.આ અભિવ્યક્તિનો અર્થ એ નથી કે મૂલ્યાંકન અધિકારીએ આખરે કાનૂની પુરાવા અથવા નિષ્કર્ષ દ્વારા હકીકતની ખાતરી કરવી જોઈએ.આકારણી અધિકારીનું કાર્ય કરદાતાઓ માટે નિષ્પક્ષતાના આંતરિક વિચાર સાથે સરકારી ખજાનાની આતુરતા સાથે કાયદાનું સંચાલન કરવાનું છે.સેન્ટ્રલ પ્રોવિન્સિસ મેંગેનીઝ ઓર કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ આઈટીઓ [૧૯૯૧ (૧૯૧) આઈટીઆર ૬૬૨] માં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિરીક્ષણ મુજબ, કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે (જે જોગવાઈ સંબંધિત સમયે હતી) તે સંબંધમાં બે જરૂરી શરતોની પરિપૂર્ણતા જરૂરી છે.તે તબક્કે, કાર્યવાહીનું અંતિમ પરિણામ સુસંગત નથી.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, શરૂઆતના તબક્કે, જે જરૂરી છે તે માનવાનું કારણ છે, પરંતુ આવકના પલાયનની સ્થાપિત હકીકત નથી.નોટિસ જારી કરવાના તબક્કે, એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું એવી સુસંગત સામગ્રી હતી કે જેના પર વાજબી વ્યક્તિ જરૂરી માન્યતા બનાવી શકતી હતી.સામગ્રી નિર્ણાયક રીતે પલાયનને સાબિત કરશે કે કેમ તે તે તબક્કે ચિંતાનો વિષય નથી.આનું કારણ એ છે કે મૂલ્યાંકન અધિકારી

દ્વારા વિશ્વાસની રચના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષના ક્ષેત્રમાં છે (જુઓ આઈ. ટી. ઓ. વિરુદ્ધ સિલેક્ટેડ દલુરબંડ કોલ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ [૧૯૯૬ (૨૧૭) આઈ. ટી. આર. ૫૯૭ (એસ. સી.)]; રેમન્ડ વૂલન મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આઈટીઓ [૧૯૯૯ (૨૩૬) આઈટીઆર ૩૪ (એસસી)].”

૯. રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક પ્રોકર્સ પી. લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત નિર્ણયના ગુણોત્તરને **આવકવેરાના ડેપ્યુટી કમિશનર અને અન્ય વિરુદ્ધ ઝવેરી એસ્ટેટ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડના ૩૭૩ આઈ. ટી. આર. ૬૬૧માં** નોંધાયેલા કેસમાં પછીના ચુકાદામાં પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો હતો.ઇન્ડક્ટોથર્મ (ઇન્ડિયા) (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ એમ ગોપાલન, આવકવેરાના નાયબ કમિશનર ના કિસ્સામાં, ગુજરાત હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે આવકવેરાના ડેપ્યુટી કમિશનરને આકારણી અધિકારી દ્વારા આકારણી ફરીથી ખોલવાની નોટિસને પડકારવા માટે વિચારણા કરવાનો પ્રસંગ આવ્યો હતો, જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરદાતાનું વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. કરદાતા વતી ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોમાંની એક દલીલ એ હતી કે કાયદાની કલમ ૧૪૩ની પેટા કલમ (૨) હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટેની સમયમર્યાદા સમાપ્ત થઈ ગઈ હોવાથી, મૂલ્યાંકન અધિકારી માટે મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાનો આશરો લેવાની છૂટ નથી.આવી દલીલને કોર્ટે નકારી કાઢી હતી.જો કે, એવું જોવા મળ્યું હતું કે મૂલ્યાંકનને ફરીથી

ખોલવાના કિસ્સામાં પણ જ્યાં ચકાસણી વિના વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું, મૂલ્યાંકન અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હતું કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતા, તે નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૧૩. એક બાબત વધુ નોંધવા જેવી છે કે કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળની સૂચના કલમ ૧૪૩ (૨) ની જોગવાઈઓને પૂર્વગ્રહ વિના આપવામાં આવી છે.જો કે તકનીકી રીતે જારી કરવામાં આવેલી સૂચના કલમ ૧૫૬ હેઠળ જારી કરવામાં આવેલી ડિમાન્ડ નોટિસ માનવામાં આવી હતી, જે કલમ ૧૪૩ (૨) હેઠળ આગળ વધવાના આકારણી અધિકારીના અધિકારને અવરોધે નહીં.તે અધિકાર જાળવી રાખવામાં આવે છે અને છીનવી લેવામાં આવતો નથી.૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૮ થી ૩૧ માર્ચ, ૧૯૯૮ વચ્ચેના સમયગાળા દરમિયાન, કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) ની બીજી જોગવાઈમાં જરૂરી હતું કે જ્યાં કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) ની પ્રથમ જોગવાઈ હેઠળ ગોઠવણો કરવામાં આવી હતી, ત્યાં આવા ગોઠવણો કર્યા પછી તેની પાસેથી કોઈ કર અથવા રિફંડ બાકી ન હોવા છતાં, કરદાતાને સૂચના મોકલવાની હતી.૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૮થી કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) ની બીજી જોગવાઈને નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૯૭ દ્વારા બદલવામાં આવી હતી, જે ૧ જૂન, ૧૯૯૯ સુધી અમલમાં હતી.જરૂરિયાત એ હતી કે કલમ ૧૪૩ (૧) ની પ્રથમ જોગવાઈ હેઠળ કોઈ ગોઠવણ કરવામાં આવી છે કે નહીં અને તેમ છતાં સંબંધિત કરદાતાને કોઈ કર અથવા વ્યાજ બાકી ન હોવાનું જણાયું હોવા છતાં, કરદાતાને સૂચના મોકલવાની હતી.૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૮ અને ૩૧ મે, ૧૯૯૯ની વચ્ચે કલમ ૧૪૩ (૧) (એ)

હેઠળ સૂચના મોકલવી ફરજિયાત હતી.આમ, મૂલ્યાંકન માટે અવેજી તરીકે સૂચના શબ્દના ઉપયોગથી કાયદાકીય ઉદ્દેશ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે બે અલગ અલગ વિભાવનાઓ ઉભરી આવી છે.મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, મૂલ્યાંકન અધિકારી મૂલ્યાંકનકર્તાને તક આપ્યા પછી કોઈપણ ઉમેરો કરવા માટે સ્વતંત્ર છે.કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) ની પ્રથમ જોગવાઈ હેઠળ ગોઠવણો કરીને, વળતરમાં આપવામાં આવેલી માહિતી દ્વારા અસ્વીકાર્ય હોય તેવો કોઈ ઉમેરો આકારણી અધિકારી દ્વારા કરી શકાતો નથી.કારણ એ છે કે કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ કરદાતાને કોઈ તક આપવામાં આવતી નથી અને આકારણી અધિકારી કરદાતાના રિટર્નના આધારે તેના અભિપ્રાય પર આગળ વધે છે.કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ સુનાવણીની કોઈ તક આપવામાં આવી નથી તે હકીકત સૂચવે છે કે આકારણી અધિકારીએ વળતર સ્વીકારીને અને માત્ર સ્વીકાર્ય ગોઠવણો કરીને આગળ વધવું પડશે.૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૧થી અમલમાં આવતા નાણાં (નંબર ૨) અધિનિયમ/૧૯૯૧ દ્વારા કલમ ૧૪૩માં સ્પષ્ટીકરણ ઉમેરવાના પરિણામે અને ત્યારબાદ ૧ જૂન, ૧૯૯૪થી અમલમાં આવતા નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૯૪ દ્વારા, અને આખરે ૧ જૂન, ૧૯૯૯થી અમલમાંથી બાકાત રાખવાના પરિણામે, નાણાં (નંબર ૨) અધિનિયમ/૧૯૯૧ દ્વારા રજૂ કરાયેલા સ્પષ્ટીકરણ દ્વારા કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ કરદાતાઓને મોકલવામાં આવેલી સૂચના ૧ જૂન, ૧૯૯૪થી ૩૧ મે, ૧૯૯૯ની વચ્ચે કલમ ૨૪૬ના હેતુઓ માટે અને ૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૯ની વચ્ચે કલમ ૨૬૪ હેઠળ આદેશ માનવામાં આવી હતી. , ૧૯૯૧, અને ૩૧ મે, ૧૯૯૯.એ નોંધવું જોઈએ કે અભિવ્યક્તિ સૂચના અને મૂલ્યાંકન ક્રમનો ઉપયોગ વિવિધ સ્થળોએ કરવામાં આવ્યો છે.બે અભિવ્યક્તિઓ વચ્ચેના સંદર્ભિત તફાવતને અભિવ્યક્તિઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તે સંદર્ભમાં સમજવો પડશે.મૂલ્યાંકનનો ઉપયોગ અર્થ તરીકે થાય છે, કેટલીકવાર આવકની ગણતરી, કેટલીકવાર

ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ નક્કી કરવી અને કેટલીકવાર કરદાતા પર જવાબદારી લાદવા માટે કાયદામાં નિર્ધારિત સંપૂર્ણ પ્રક્રિયા.વસ્તુઓની યોજનામાં, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળની સૂચનાને આકારણીનો ક્રમ ગણી શકાય નહીં.આ તફાવત વૈધાનિક જોગવાઈઓ દ્વારા પણ સારી રીતે બહાર લાવવામાં આવ્યો છે કારણ કે તે સમયના જુદા જુદા તબક્કે હતો.કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ, જે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૯ પહેલા હતી, મૂલ્યાંકન અધિકારીએ જો વળતર સ્વીકારવાનું નક્કી કર્યું હોય તો મૂલ્યાંકન આદેશ પસાર કરવો પડતો હતો, પરંતુ સુધારેલી જોગવાઈ હેઠળ, મૂલ્યાંકન આદેશ પસાર કરવાની જરૂરિયાત દૂર કરવામાં આવી છે અને તેના બદલે સૂચના મોકલવી જરૂરી છે.કેન્દ્રીય પ્રત્યક્ષ કરવેરા બોર્ડ દ્વારા મોકલવામાં આવેલા વિવિધ પરિપત્રો વિધાનસભાના ઉદ્દેશને સ્પષ્ટ કરે છે, એટલે કે, દરેક વળતરની તપાસ કરવા અને વળતરની પસંદગીયુક્ત તપાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે વિભાગીય કાર્યને ઓછું કરવું.આ પાસાઓ અમારામાંથી એક (ડી. કે. જૈન જે) દ્વારા અપોગી ઇન્ટરનેશનલ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [(૧૯૯૬) ૨૨૦ આઈટીઆર ૨૪૮] માં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા હતા.ઉપર એ નોંધવું જોઈશે કે નવી બદલી કરવામાં આવેલી કલમ ૧૪૩ (૧) ની પ્રથમ પરંતુક હેઠળ, ૧ જૂન, ૧૯૯૯થી અમલમાં આવી છે, સિવાય કે જોગવાઈમાં જ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, વળતરની સ્વીકૃતિ કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળની સૂચના માનવામાં આવશે, જ્યાં (એ) કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ રકમ ચૂકવવાપાત્ર નથી, અથવા (બી) તેને કોઈ રિફંડ બાકી નથી.તે નોંધપાત્ર છે કે સ્વીકૃતિ કોઈ મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવતી નથી, પરંતુ મોટે ભાગે મંત્રી સ્ટાફ દ્વારા કરવામાં આવે છે.શું એવું કહી શકાય કે કોઈ મૂલ્યાંકન તેમના દ્વારા કરવામાં આવે છે?જવાબ જોરદાર ના છે. કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળની સૂચના કલમ ૧૫૬ હેઠળ માંગની સૂચના માનવામાં આવી હતી,

જેનો સ્પષ્ટ હેતુ કરવેરાની વસૂલાતને લગતી મશીનરીની જોગવાઈઓ લાગુ પાડવાનો હતો.આવી અરજી દ્વારા સૂચનામાં ચૂકવવાપાત્ર હોવાનું દર્શાવવામાં આવેલી વસૂલાત જ સ્વીકાર્ય બની હતી.અને ડીમિંગ જોગવાઈમાંથી વધુ કંઈ અનુમાન કરી શકાતું નથી.તેથી, કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ કોઈ મૂલ્યાંકન ન હોવાથી, દલીલ મુજબ અભિપ્રાય બદલવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૧૪. વધુમાં, કલમ ૧૪૮ જે હાલમાં છે તે અગાઉની સ્થિતિથી અલગ ભાષામાં જોડાયેલી છે.પ્રત્યક્ષ કરવેરા કાયદા (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૮૭ દ્વારા અવેજી પહેલાં, જોગવાઈ નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૧૪૮. જ્યાં આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોય તેવી નોટિસ જારી કરવી.-(૧) કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી, પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરી કરતા પહેલા, આકારણી અધિકારી કરદાતાને કલમ ૧૩૯ ની પેટા કલમ (૨) હેઠળ નોટિસમાં સમાવિષ્ટ તમામ અથવા કોઈપણ જરૂરિયાતો ધરાવતી નોટિસ આપશે; અને આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ, જ્યાં સુધી હોઈ શકે ત્યાં સુધી, તે મુજબ લાગુ થશે જાણે કે નોટિસ તે પેટા કલમ હેઠળ જારી કરવામાં આવેલી નોટિસ હોય.

(૨) મૂલ્યાંકન અધિકારી, આ કલમ હેઠળ કોઈ નોટિસ જારી કરતા પહેલા, આમ કરવા માટેના તેના કારણો રેકૉર્ડ કરશે.

૧૭. ૧ એપ્રિલ, ૧૯૮૯ થી અમલમાં મુકવામાં આવેલી કલમ ૧૪૭ નો અવકાશ અને અસર તેમજ કલમ ૧૪૮ થી ૧૫૨ પણ જોગવાઈઓથી નોંધપાત્ર રીતે અલગ છે કારણ કે તે આવી અવેજી પહેલાં હતી.કલમ ૧૪૭ની જૂની જોગવાઈઓ હેઠળ, અલગ-અલગ કલમો (એ) અને

(બી) એ એવા સંજોગો નિર્ધારિત કર્યા છે કે જેમાં પાછલા મૂલ્યાંકન વર્ષોની આકારણીમાંથી બચી ગયેલી આવકનું મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન કરી શકાય. કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર પ્રદાન કરવા માટે બે શરતોને સંતોષવી જરૂરી હતી, પ્રથમ તો આકારણી અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોવું જોઈએ કે આવકવેરાને પાત્ર આવક નફો અથવા લાભ આકારણીમાંથી બચી ગયા છે, અને બીજું, તેની પાસે એવું માનવાનું કારણ પણ હોવું જોઈએ કે (i) તે વર્ષના તેના આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણપણે અથવા ખરેખર જાહેર કરવામાં કરદાતાની ભૂલ અથવા નિષ્ફળતાને કારણે આવી ફાળવણી થઈ છે. આ બંને શરતો આકારણી અધિકારીને કલમ ૧૪૭ (એ) સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે અધિકારક્ષેત્ર હોઈ શકે તે પહેલાં સંતોષવા માટેની પૂર્વવર્તી શરતો હતી પરંતુ અવેજી કલમ ૧૪૭ હેઠળ માત્ર પ્રથમ શરતનું અસ્તિત્વ પૂરતું હતું. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો જો મૂલ્યાંકન અધિકારી પાસે કોઈપણ કારણોસર એવું માનવાનું કારણ હોય કે આવક મૂલ્યાંકનમાંથી બચી ગઈ છે, તો તે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવાનો અધિકારક્ષેત્ર પ્રદાન કરે છે. જોકે એ નોંધવું જોઈએ કે જો કેસ કલમ ૧૪૭ની જોગવાઈના દાયરામાં આવે તો બંને શરતો પૂરી કરવી આવશ્યક છે. હાથ પરનો કેસ મુખ્ય જોગવાઈ દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે, પરંતુ કદાચ નહીં.”

૧૦. લખમની મેવાલ દાસ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટે કાયદાની કલમ ૧૪૭ દ્વારા વિચારવામાં આવેલી માન્યતાની રચનાના કારણો માન્યતાની રચના પર તર્કસંગત જોડાણ અથવા સુસંગત અસર ધરાવતા હોવા

જોઈએ.તર્કસંગત જોડાણ એવું માને છે કે આકારણી અધિકારીના ધ્યાનમાં આવતી સામગ્રી અને આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકમાં ઘટાડો થયો હોવાની તેમની માન્યતાની રચના વચ્ચે સીધો સંબંધ અથવા જીવંત જોડાણ હોવું આવશ્યક છે.વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે કોઈપણ અને દરેક સામગ્રી ભલે તે અસ્પષ્ટ અને અનિશ્ચિત હોય અથવા દૂરની, દૂરની અને દૂરની હોય, તે આકારણીમાંથી કરદાતાની આવકના પલાયનને લગતી માન્યતાની રચનાની બાંહેધરી આપશે નહીં.

૧૧. ઉપર નોંધાયેલા નિર્ણયોમાંથી, વ્યાપકપણે જે બહાર આવે છે તે એ છે કે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા વચ્ચે એક મહત્વપૂર્ણ તફાવત છે જ્યાં મૂલ્યાંકનકર્તાનું વળતર કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ ચકાસણી વિના સ્વીકારવામાં આવ્યું છે અને જ્યાં ચકાસણી મૂલ્યાંકન અગાઉ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.પહેલાના કિસ્સામાં, આકારણી અધિકારીએ કોઈ અભિપ્રાય રચ્યો હોવાનું કહી શકાતું નથી અને તેથી, પછીના કિસ્સામાં વિપરીત, અભિપ્રાય પરિવર્તનની વિભાવનાને કોઈ લાગુ પડતી નથી.આ સ્પષ્ટ તફાવત હોવા છતાં, આકારણીને ફરીથી ખોલવાની કવાયતના બંને સેટમાં જે સામાન્ય સૂત્ર ચાલશે તે એ છે કે આકારણી અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોવું જોઈએ કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે. [૨૦૧૦] ૩૨૦ આઈ. ટી. આર. ૫૬૧માં

નોંધાયેલા આવકવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ કેલિવનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે આપેલા અભિપ્રાય મુજબ, એવું માનવાનું કારણ, આકારણી અધિકારીને એવા નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે સક્ષમ બનાવે છે કે આકારણીમાંથી આવકમાં ઘટાડો થયો છે.કારણનો વિશ્વાસની રચના સાથે જીવંત સંબંધ હોવો જોઈએ.તે જ સમયે, રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે નોટિસ જારી કરવાના તબક્કે (મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટે) પ્રશ્ન એ છે કે શું એવી સુસંગત સામગ્રી છે કે જેના પર વાજબી વ્યક્તિ જરૂરી માન્યતા બનાવી શકે અને કાર્યવાહીનું અંતિમ પરિણામ સુસંગત નથી.

૧૨. અમે આ કાયદાકીય સિદ્ધાંતોના આધારે ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની ચકાસણી કરી શકીએ છીએ.આપણને યાદ હશે કે મૂલ્યાંકન અધિકારીએ વિગતવાર કારણો નોંધ્યા હતા.આ કારણો ૩૦/૦૮/૨૦૧૨ પર સામાવાળા-એસેસી કંપનીના કિસ્સામાં હાથ ધરવામાં આવેલી સર્વેક્ષણ કાર્યવાહીનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે દરમિયાન, ગુનાહિત દસ્તાવેજો મળી આવ્યા હતા અને જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા.એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે કરદાતા-કંપનીએ દસ જુદી જુદી કંપનીઓને શેર ફાળવીને ૭.૫૨ કરોડ રૂપિયાની રકમ એકત્ર કરી હતી.કંપનીએ નાણાકીય વર્ષમાં ₹૮૦/- ના પ્રીમિયમ પર ₹ ૧૦/- ની ફેસ વેલ્યુ સાથે ₹ ૭.૫૨ લાખ શેરની ફાળવણી કરી

હતી.પાછળથી, નાણાકીય વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ માં, કરદાતાએ આ દસ કંપનીઓ પાસેથી શેર દીઠ રૂ. ૧૦/- ના દરે આ શેર ખરીદ્યા હતા અને કંપનીએ આ શેર ખરીદવા માટે રૂ.સર્વેક્ષણ દરમિયાન કંપનીના નિર્દેશક શ્રી પારસમલ જૈનનું નિવેદન ૩૧/૦૮/૨૦૧૨ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું. તેમનું વધુ નિવેદન ૩૧/૦૮/૨૦૧૨ પર કાયદાની કલમ ૧૩૧ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યું હતું. તેમને કંપનીના રોકાણકારો અને તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણની વિગતો આપવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું.તે આવી કોઈ વિગતો આપી શક્યો ન હતો.તેણે તે જ દિવસે તેના પત્રમાં ૯ કરોડ રૂપિયાની બિનહિસાબી આવક હોવાનું પણ સ્વીકાર્યું હતું.ત્યારબાદ કંપનીએ ૦૪/૦૯/૨૦૧૨ ના પત્ર હેઠળ આવી કબૂલાતનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો, જેમાંથી ₹ ૭.૫૨ કરોડ આકારણી વર્ષ ૨૦૦૯-૧૦ સંબંધિત શેર મૂડી ભંડાર માટે હતા.આવી સામગ્રીના આધારે જ આકારણી અધિકારીએ એવી માન્યતા ઊભી કરી હતી કે ૭,૫૨ કરોડ રૂપિયાની કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.

૧૩. ટ્રિબ્યુનલ, વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યું કે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે માન્યતાની આવી રચના સ્વીકાર્ય નથી.અમે ટ્રિબ્યુનલના ચુકાદાના તે ભાગને ફરીથી રજૂ કર્યો છે જે આ પાસા સાથે સુસંગત છે.ટ્રિબ્યુનલે આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણોની ઝીણવટભરી વિગતો પર ધ્યાન આપ્યું હતું અને મૂલ્યાંકન અને અપીલની

કાર્યવાહી દરમિયાન રેકૉર્ડ પર આવેલી સામગ્રી પર આધાર રાખ્યો હતો કે આવા કારણો માન્ય નથી.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એવું કહ્યા વિના, ટ્રિબ્યુનલે એવું માન્યું હતું કે આકારણી અધિકારી દ્વારા એવી માન્યતાની રચના કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે તે સાચું નથી.જેમ નોંધ્યું છે તેમ, ન્યાયિક વલણ સૂચવે છે કે કાયદાના કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ તપાસ કર્યા વિના કરદાતાનું વળતર સ્વીકારવામાં આવે તેવા કિસ્સામાં, મૂલ્યાંકન અધિકારીને, કાયદામાં સમાવિષ્ટ મર્યાદા જોગવાઈને આધિન, આવકનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાનો અધિકાર હશે, જો કે તે એવી માન્યતા બનાવે છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.માન્યતાઓની આવી રચના, અલબત્ત, એક મૂર્ત સામગ્રી પર આધારિત હોવી જોઈએ જે માન્યતાની રચના સાથે જીવંત જોડાણ ધરાવે છે અને તે અસંબદ્ધ, દૂરસ્થ અથવા અસ્પષ્ટ સામગ્રી પર આધારિત ન હોઈ શકે.તે સમાન રીતે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે પુનઃમૂલ્યાંકન માટેની નોટિસ માત્ર ફરવા અથવા માછીમારીની તપાસ માટે જારી કરી શકાતી નથી.તેમ છતાં, માન્યતાની રચના એ મૂલ્યાંકન અધિકારીની વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ છે જે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ વિચારણાના આધારે કરવામાં આવે છે.માન્યતાઓની આવી રચનાની માન્યતા ચોક્કસપણે પડકાર માટે ખુલ્લી છે.તેમ છતાં, અમારા મતે, માન્યતાઓની રચનાની ટીકા કરવી અને આકારણીની કાર્યવાહી

દરમિયાન રેકૉર્ડ પર આવેલા દસ્તાવેજો, સામગ્રીઓ અને પુરાવાઓની ઝીણવટભરી તપાસ કરીને તેને શરૂઆતથી જ અમાન્ય જાહેર કરવાની મંજૂરી નથી.એવું માનવું એક બાબત છે કે મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલ ચોક્કસ ઉમેરો અથવા મંજૂરી ન આપવી એ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે અસ્વીકાર્ય હતું.તે કહેવું સંપૂર્ણપણે અલગ બાબત છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના મૂલ્યાંકન પર આકારણી અધિકારી દ્વારા એવી માન્યતા ઊભી કરવામાં આવી હતી કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હતી તે ખોટી હતી.રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ચોક્કસ ઉમેરો અથવા મંજૂરી ન આપવાની મંજૂરી ન હોવાનું તારણ, આ મુદ્દા પર આકારણી અધિકારીના તારણોની ચકાસણી કરવાના ક્ષેત્રમાં રહે છે અને મૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી દરમિયાન રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવા અને સામગ્રીને અને કેટલીકવાર, વધારાની સામગ્રી કે જેને અપીલના તબક્કે રેકૉર્ડ પર લાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોઈ શકે છે તે પણ તેની સંપૂર્ણતામાં લેવી આવશ્યક છે.આવી ક્વાયત આવશ્યકપણે પુરાવાના મૂલ્યાંકન અને સંભાવનાના પ્રાધાન્ય પર આધારિત હશે.મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટેની સૂચના અમાન્ય છે તે નિષ્કર્ષનો અર્થ અને અસર સંપૂર્ણપણે અલગ છે.નોટિસને અમાન્ય જાહેર કરવી, તેના આધારે કે આકારણી અધિકારી દ્વારા એવી માન્યતા કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું

મૂલ્યાંકન કરીને આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને તે માન્યતા ખોટી છે તે નિષ્કર્ષ પર આવવાથી, તેને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.આનું કારણ એ છે કે મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા મૂલ્યાંકનના ક્રમમાં ઉમેરો અથવા મંજૂરી ન આપવા અંગેના તારણની તપાસ કરતી વખતે અભિગમમાં ચોક્કસ તફાવત જરૂરી છે અને તેમની એવી માન્યતા છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.પહેલું પુરાવાઓની કદરના ક્ષેત્રમાં હશે જે સંભાવનાઓની પ્રાધાન્યતા અને આ રીતે તારવેલી હકીકતો પર મનના ઉપયોગના આધારે હશે.પછીનું મૂલ્યાંકન અધિકારીની એવી માન્યતાના વાજબીતાના ક્ષેત્રમાં હશે કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.તેથી જો આકારણી અધિકારી દ્વારા આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોવાની માન્યતાની રચના સાથે જીવંત જોડાણ સૂચવતી નક્કર સામગ્રી રેકૉર્ડ પર હોય, તો ફરીથી ખોલવાની નોટિસને આ આધાર પર રદ કરી શકાતી નથી કે માન્યતાની રચના અમાન્ય હતી.આ એવું સૂચન કરતું નથી કે કોઈ પણ સંજોગોમાં ફરીથી ખોલવાની સૂચના જારી કર્યા પછી રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રી, આકારણી અધિકારીની એવી માન્યતાની ચોક્કસાઈ ચકાસવા માટે જોઈ શકાતી નથી કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.જો આવી સામગ્રી હકીકતમાં અથવા કાયદામાં એવું દર્શાવે છે કે આકારણી અધિકારી એવી માન્યતા ઊભી કરી

શક્યા ન હોત કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે, તો નોટિસ પણ રદ કરી શકાય છે.

૧૪. વર્તમાન કેસમાં, ટ્રિબ્યુનલે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું ઝીણવટભરી વિગતવાર મૂલ્યાંકન કર્યું છે જાણે કે ફરીથી ખોલવાની નોટિસ જારી કરવા માટે નોંધાયેલા આકારણી અધિકારીના કારણોના દરેક અંગ આકારણીના ક્રમમાં કરવામાં આવેલા ઉમેરાના સ્વરૂપમાં હતા જેને કાં તો સમર્થન આપવું હતું અથવા ઉલટાવવું હતું, જે ફક્ત અસ્વીકાર્ય હતું.

૧૫. અમે કરદાતા વતી ટાંકવામાં આવેલા કેટલાક નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. **કુપેશ ઘનશ્યામભાઈ ઠક્કર વિરુદ્ધ આવકવેરાના નાયબ કમિશનરના** કિસ્સામાં **૭૭ ટેક્સમેન.કોમ ૨૯૩** માં અહેવાલ આપ્યો હતો. આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે આકારણી અધિકારી માછીમારી અથવા ફરતી તપાસ માટે અથવા કોઈપણ દાવાની ચકાસણી કરવા માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાનો આશરો લઈ શકતા નથી. આ એક સારી રીતે સ્થાપિત દરખાસ્ત છે, જેની સાથે કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે.

૧૬. ટીએએનએમએસી ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ આવકવેરાના નાયબ કમિશનર, સર્કલ-I, પોંડિચેરીના કિસ્સામાં નિર્ણય **૭૮ ટેક્સમેન.કોમ ૧૫૫** કરદાતામાં નોંધવામાં આવ્યો હતો. મદ્રાસ હાઈકોર્ટની કલમ ૧૫૫ એવું

સૂચવે છે કે જો કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ સૂચના જારી કર્યા પછી, આકારણી અધિકારી કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૨) હેઠળ ચકાસણી આકારણીની નોટિસ જારી નહીં કરે, તો તે પછી આકારણી અધિકારી માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાનો આશરો લેવા માટે ખુલ્લો રહેશે નહીં. ઉચ્ચ અદાલતે **૩૫૪ આઈટીઆર ૫૩૬માં નોંધાયેલા આવકવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ ઓરિએન્ટ કાફ્ટ લિમિટેડના** કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં ચકાસણી આકારણી અને કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેવી પરિસ્થિતિ વચ્ચેનો તફાવત સંકુચિત કરવામાં આવ્યો છે. મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાના કિસ્સામાં પણ, જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું, ત્યાં પણ અદાલતે સાચા અને સંપૂર્ણ ખુલાસાની વિભાવના લાવી છે.

૧૭. આ દરખાસ્ત, કે જો કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકાર્યા પછી ચકાસણી માટે કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં ન આવે, તો ફરીથી ખોલવા માટેની નોટિસ જારી કરી શકાતી નથી, ઇન્ડકટોથર્મ (ઇન્ડિયા) (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી ન હતી. જેનો સંબંધિત ભાગ આપણે અગાઉ પુનઃઉત્પાદિત કર્યો છે. ઓરિએન્ટ કાફ્ટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં દિલ્લી હાઈકોર્ટનો

નિર્ણય આ અદાલત સમક્ષ ઓલિવન ટાઇલ્સ ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરાના નાયબ કમિશનર ૩૮૨ આઈટીઆર ૨૯૧માં નોંધાયેલા કેસમાં વિચારણા માટે આવ્યો હતો.કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

“૯. ઓરિએન્ટ કાફ્ટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, દિલ્હી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવાના સંદર્ભમાં શ્રી શાહ પર ભારે આધાર રાખ્યો હતો, જેને મૂળરૂપે કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું, તેમણે પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે 'વિશ્વાસ કરવાના કારણ' ની જરૂરિયાત આવા કિસ્સામાં પણ લાગુ થશે અને ૧૪૩ (૧) અને ૧૪૩ (૩) મૂલ્યાંકનના કિસ્સામાં આવી જરૂરિયાત અલગ ન હોઈ શકે.આ પાસા પર અમારો કોઈ મતભેદ નથી.હકીકતમાં, ઇન્ડકટોથર્મ (ઇન્ડિયા) પી. લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતના ચુકાદામાં નોંધપાત્ર રીતે આ જ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.જો કે, પેરા-૧૮ના ચુકાદાના પછીના ભાગમાં, જે અહીં ઉપર પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે, કોર્ટે આગળ જઈને અવલોકન કર્યું હતું કે નોંધાયેલા કારણોમાં એવી કોઈ નક્કર સામગ્રીનો કોઈ ફફડાટ નથી કે જે મૂલ્યાંકન અધિકારીના કબજામાં આવી હોય.તેથી, કોર્ટનો અભિપ્રાય હતો કે તે કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાના મનસ્વી ઉપયોગને પ્રતિબિંબિત કરે છે. ૩૨૦ આઈટીR, પાન નંબર ૫૬૧માં નોંધાયેલા C આઈટી વિરુદ્ધ કેલિવનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર ભારે નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી.આપણે આટલી મજબૂત લાઈન લેવા માટે પોતાને સમજાવી શકતા નથી.કેલિવનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય મૂલ્યાંકનને ફરીથી

ખોલવાના કેસની પૃષ્ઠભૂમિમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જે અગાઉ તપાસ બાદ તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો.તેથી કાયદાની કલમ ૧૪૭માં સુધારો કર્યા પછી પણ માનવા માટે કારણની જરૂરિયાત અંગે સુપ્રીમ કોર્ટના અવલોકનોને આવા તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિમાં જોવા જોઈએ.અમને ડર છે, સુપ્રીમ કોર્ટનો ક્યારેય એવો અર્થ નહોતો કે કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ સ્વીકારવામાં આવેલી આકારણીને ફરીથી ખોલવા માટે, કેટલીક મૂર્ત સામગ્રી હોવી જોઈએ, જે રેકૉર્ડથી અલગ છે.

૧૮. ત્યારબાદ કોર્ટે ૩૫૦ આઈટીઆર ૨૬૬માં નોંધાયેલા ગુજરાત પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરાના સહાયક કમિશનરના કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ૪ વર્ષની અંદર આકારણી ફરીથી ખોલવાના કિસ્સામાં, સાચી અને સંપૂર્ણ જાહેરાતની વિભાવના લાગુ થશે નહીં અને "મૂર્ત સામગ્રી" શબ્દનો અર્થ એ નથી કે મૂળ રેકૉર્ડ માટે સામગ્રી પરાયું છે.

૧૯. ૩૮૪ આઈટીઆર ૩૩૭માં નોંધાયેલા ઇન્દુ લતા રંગવાલા વિરુદ્ધ આવકવેરાના ડેપ્યુટી કમિશનરના કેસમાં પણ દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા ઓરિએન્ટ ક્લસ્ટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી. લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) અને ઝવેરી એસ્ટેટ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડના કેસમાં

સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરતા કોર્ટે કાનૂની દરખાસ્તને નકારી કાઢી હતી. જેનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:

“૩૫.૧ ઉપરોક્ત ચર્ચાનું પરિણામ એ છે કે જ્યાં શરૂઆતમાં દાખલ કરાયેલ વળતર કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે, અને મૂલ્યાંકનકર્તાને સૂચના મોકલવામાં આવે છે, તે કાયદાની કલમ ૧૪૭ ના હેતુઓ માટે શબ્દના કડક અર્થમાં 'મૂલ્યાંકન' નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આવી સ્થિતિમાં, બેલેન્સ શીટ, ઓડિટ કરેલા ખાતાઓ, ટેક્સ ઓડિટ રિપોર્ટ વગેરેના સ્વરૂપમાં વળતર સાથે જોડાયેલા દસ્તાવેજોની તપાસ કર્યા પછી એઓ માટે અભિપ્રાય રચવાનો કોઈ પ્રસંગ નથી.

૩૫.૨ કાયદાની કલમ ૧૪૭ની પ્રથમ જોગવાઈ માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે (i) જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ પ્રારંભિક આકારણી હોય અને (ii) જ્યાં સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષની મુદત પૂરી થયા પછી આવું ફરી ખોલવાની માંગ કરવામાં આવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૧૪૭ની પ્રથમ જોગવાઈમાં "સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં તમામ ભૌતિક તથ્યો જાહેર કરવામાં" આકારણીકર્તાની નિષ્ફળતા હોવાની જરૂરિયાત, જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ પ્રારંભિક વળતરની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હોય ત્યાં લાગુ પડતી નથી.

૩૫.૫ સુપ્રીમ કોર્ટે રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી. લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં સમજાવ્યું છે અને ઝવેરી એસ્ટેટ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં પુનરાવર્તન કર્યું છે તેમ કલમ ૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળની સૂચનાને આકારણીનો આદેશ ગણી શકાય નહીં. કલમ

૧૪૩ (૧) (એ) હેઠળ કોઈ મૂલ્યાંકન ન હોવાથી અભિપ્રાય બદલવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૩૫.૭ બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ પ્રારંભિક વળતરની પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે તેવી પરિસ્થિતિમાં મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવાની માંગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે એઓ એવું માનવા માટે કારણો બનાવી શકે છે કે વળતર સાથેના દસ્તાવેજોની તપાસ કરીને આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.આવા કિસ્સામાં એ. ઓ. માટે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે એમ માનવા માટે 'કારણો' રચવા માટે કેટલીક નવી મૂર્ત સામગ્રી મળવી જરૂરી નથી.

૩૫.૮ આવી રીતે ફરી ખોલવાને અનુસરતી આકારણીની કાર્યવાહીમાં, કરપાત્ર વ્યક્તિ માટે તે આધાર પર ફરીથી ખોલવા સામે લડવા માટે ખુલ્લું રહેશે કે ક્યાં તો માનવાનું કોઈ કારણ ન હતું અથવા એવું માનવાનું કથિત કારણ એ માન્યતાની રચના માટે સુસંગત નથી કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે."

૨૦. ઇએલ ફોર્જ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરાના ડેપ્યુટી કમિશનરના કિસ્સામાં, સ્પેશિયલ રેન્જ-1, ચેન્નાઈએ ૪૫ ટેક્સમેન.કોમ ૪૦૨ કરદાતામાં અહેવાલ આપ્યો હતો. મદ્રાસ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેવા કરદાતાઓના કિસ્સામાં ફરીથી ખોલવાની નોટિસની માન્યતાને ધ્યાનમાં લીધી હતી. ડિવિઝન બેન્ચે કેલ્વિનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો કે નોટિસ એ આધાર પર અમાન્ય છે કે કરદાતા તરફથી તમામ ભૌતિક

તથ્યોને સાચી અને સંપૂર્ણ રીતે જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા નથી.અદાલતના અવલોકનોની નોંધ લઈ શકાય છે:

“૭. કેસની હકીકતો દર્શાવે છે કે એ હકીકતનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો ન હતો કે કરદાતાએ નુકસાનને આગળ વધારવા તેમજ ગણતરી કરેલી આવકની વિગતો જાહેર કરી હતી અને આ બધી વિગતો આકારણી અધિકારી સમક્ષ ખૂબ જ હતી; કે મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તથ્યો જાહેર કરવામાં કરદાતા તરફથી કોઈ નિષ્ફળતા ન હતી તે હકીકતનો ઇનકાર કરવામાં આવતો નથી અને એવો કોઈ આરોપ નથી કે આવકમાં ઘટાડો કરદાતા દ્વારા તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર ન કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે હતો.આ સંજોગોમાં, ઉપર ઉલ્લેખિત સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને લાગુ કરતાં, અમે કરદાતાની એ અરજીને સ્વીકારવામાં કોઈ ખચકાટ અનુભવતા નથી કે ચાર વર્ષથી વધુ અધિકારક્ષેત્રની ધારણા કલમ ૧૪૭ પરંતુક હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી મર્યાદાથી પ્રભાવિત છે.તેમ છતાં, આકારણીની ગુણવત્તાના આધારે, કરદાતાનો કેસ નિષ્ફળ થવો પડે છે, તેમ છતાં, આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ અધિકારક્ષેત્રની સમય મર્યાદાના સંદર્ભમાં મર્યાદિત પ્રશ્ન પર, કરદાતાને સફળ થવાનો અધિકાર છે.મર્યાદા એ આકારણીનું મૂળભૂત પાસું હોવાથી, ટ્રિબ્યુનલના આદેશને રદ કરવામાં અમને કોઈ ખચકાટ નથી, જેથી અપીલને મંજૂરી મળે છે.

ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલનો નિર્ણય કરદાતાની તરફેણમાં કરવામાં આવે છે અને ટેક્સ કેસ અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.”

૨૧. અમે આ મંતવ્ય સાથે સહમત થઈ શકતા નથી.સાદા શબ્દોમાં કહીએ તો, કાયદાની કલમ ૧૪૭ની જોગવાઈ માત્ર એવા કિસ્સામાં લાગુ થશે જ્યાં અગાઉની આકારણી તપાસ બાદ તૈયાર કરવામાં આવી હોય.એવા કિસ્સામાં કે જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવામાં આવે છે, કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોવાની વધારાની જરૂરિયાત, કરદાતા દ્વારા તમામ ભૌતિક તથ્યોને સાચી અને સંપૂર્ણ રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે, ફક્ત લાગુ થશે નહીં.કેલિવનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય આવી કોઈ દરખાસ્ત સાથે સંબંધિત ન હતો.તે એક એવો કેસ હતો, જેમાં તપાસ બાદ મૂળ મૂલ્યાંકન તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષના સમયગાળાની અંદર આકારણી ફરી શરૂ કરવાની સૂચના બહાર પાડવામાં આવી હતી.સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે શું ૦૧/૦૪/૧૯૮૯ પછી સુધારેલી કલમ ૧૪૭ને ધ્યાનમાં રાખીને અભિપ્રાય પરિવર્તનનો ખ્યાલ હજુ પણ લાગુ થશે?સાચા અને સંપૂર્ણ ખુલાસાઓની જરૂરિયાતના સંદર્ભમાં કેલિવનેટર ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસના સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર હાઈકોર્ટ દ્વારા સંદર્ભ અને નિર્ભરતા જ્યાં મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટે નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે જે મૂળરૂપે તપાસ પછી તૈયાર કરવામાં આવી ન હતી તે ફક્ત ઉપયોગી ન હતી.

૨૨. આવકવેરાના કમિશનર-સેન્ટ્રલ । વિરુદ્ધ ઇન્ડો આરબ એર સર્વિસના કેસોમાં દિલ્લી હાઇકોર્ટના નિર્ણયો ૬૪ ટેક્સમેન.૨૫૭ માં નોંધાયા હતા અને પ્રા. આવકવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ ટુપરવેર ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડે ૬૫ ટેક્સમેન.૧૭ માં અહેવાલ આપ્યો હતો, અદાલતને જાણવા મળ્યું કે મૂલ્યાંકન અધિકારીએ વિરોધાભાસી કારણો નોંધ્યા હતા જે ફરીથી ખોલવાની નોટિસને રદ કરવા માટેના ઘણા આધારોમાંથી એક હતું.૨૮ના ત્રયી રિયાલિટી સર્વિસીસ (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરાના અધિકારીના કિસ્સામાં ૩૪ ટેક્સમેન.કોમ ૧૨૨ કરદાતામાં અહેવાલ આપ્યો હતો.૧૨૨, કોર્ટે બે આધારો પર ફરીથી ખોલવાની નોટિસને નકારી કાઢી હતી.એક એ હતું કે આકારણી કરનારને સામગ્રી રજૂ કરવાની નોટિસનો જવાબ આપવા માટે માંડ ૧૨ કલાકનો સમય આપવામાં આવ્યો હતો અને આકારણી કરનાર દ્વારા ફરીથી ખોલવાની નોટિસ સામે ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓમાં તેણે એ સ્થાપિત કરવા માટે દસ્તાવેજો રજૂ કર્યા હતા કે રોકાણ હકીકતમાં આકારણી અધિકારીએ તેના કારણોમાં જે નોંધ્યું હતું તેનાથી વિપરીત પુસ્તકોમાં પ્રતિબિંબિત થયું હતું.અદાલતનો અભિપ્રાય હતો કે જો મૂલ્યાંકન અધિકારીએ આવા દસ્તાવેજોનો અભ્યાસ કર્યો હોત, તો તેમને સંતોષ થયો હોત કે કારણ

અયોગ્ય હતું.આમ આ એક ખૂબ જ સ્પષ્ટ કેસ હતો જેમાં મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણો અમાન્ય હોવાનું જણાયું હતું.

૨૩. પરિણામે કરવેરાની અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.આ પ્રશ્નનો જવાબ મહેસૂલની તરફેણમાં આપવામાં આવ્યો છે.ટ્રિબ્યુનલનો ૧૩/૧૦/૨૦૧૬ તારીખનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવ્યો છે.પરિણામે, મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાની નોટિસ અમાન્ય હતી તે નિષ્કર્ષને રદ કરવામાં આવે છે કારણ કે ટ્રિબ્યુનલે મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરાઓની તપાસ કરી ન હતી અને ગુણદોષ પર સી. આઈ. ટી. (અપીલ) દ્વારા પુષ્ટિ કરી ન હતી.આ પ્રારંભિક આધાર પર, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ટેક્સ અપીલને પુનર્જીવિત કરવામાં આવશે અને અમે આ ચુકાદામાં કરેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં લીધા વિના કરદાતાની બાકીની દલીલો સાથે વ્યવહાર કરવાનો નિકાલ કરવામાં આવશે.

કરવેરાની અપીલનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકીલ કુરેશી)

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી બરિન વૈષ્ણવ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.